

גדרי ההלכה בהתרחקות כדי למנוע מחלת המגפה

י"ב אייר תש"פ

כבוד ידי"נ הגאון
מרבץ תורה לעדרים
רבי זאב קליין שליט"א
ר"מ בישיבת תורת משה, ירושלים

הנני במענה קצר לשאלתו.

מעכ"ת הביא בפתח מכתבו את דעת המומחים באפידמולוגיה (חקר מגיפות) וסטטיסטיקה ואת הצפי שלהם להתפתחות המגיפה ומספר המתים ח"ו אם לא ננהג בבידוד מלא, וכיצד יתפתחו הדברים אם כך ננהג בבידוד. וחקר לדעת את דעת ההלכה באיזה מדה מותר לחזור לשיגרת החיים, והאם ניתן לקבוע מי צריך לישאר בבית ולמי מותר לצאת את ביתו, ומה משקל הגיל והרקע הרפואי וכדומה.

תמצית שאלתו, באיזה תנאים ובאיזה זמן נחזור לשיגרת החיים.

ואען ואומר, יש תחומים רבים בהלכה שאין בידינו לקבוע בהם אלא את הכללים ולא את פרטי הפרטים, אף שיודעים אנחנו שאין בכלל אלא מה שבפרט. חכמינו גדולי הדורות למימות חז"ל עד לפוסקים האחרונים לא עסקו בסטטיסטיקה, ולפיכך לעולם לא קבעו מספרים מדוייקים מבחינת האחוזים, ולא קבעו אלא גדרים כלליים כגון מיעוט המצוי שצריך לחשוש לו באיסור והיתר (ויד"ד סי' ל"ט סי"ב לגבי טריפות, וסי' פ"ד סי"ח לגבי חשש תולעים) ועיין מה שכתבתי בזה בשו"ת מנחת אשר (ח"ג סימן מ"ח).

וק"ו בנידון דידן, בלתי אפשרי לחלוטין לקבוע בזה דברים מדוייקים ומסויימים, ואין לנו אלא לקבוע גדרים כלליים, והשכל הישר ומוסר הלב הן הם שיבואו ויכתבו לנו את אורחות החיים. בתורתנו הקדושה קדושת החיים היא ערך עליון, ופיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, אך אף על פי כן מותר לאדם ליכנס לספק סכנה רחוקה כדי לפרנס את ביתו ולשפר את איכות חייו, כמו שביארתי בשו"ת מנחת אשר (ח"ג סי' קכ"א).

אף זאת קבעתי (שם) שמותר לאנשים להסתכן סיכון יתר כדי לשרת את עם ה' בשירותים חיוניים כגון שוטרים לוחמי אש וכדו', והוכחתי זאת מדברי הרמב"ם (סהמ"צ ל"ת רע"ו והל' סנהדרין פכ"ב ה"א) והספרי (פר' דברים) לגבי שופטים שנצטוו בל"ת "לא תגורו מפני איש" אף אם הדיין חושש שבע"ד עלול להרוג אותו או את בנו. ומשום כך אלה הרופאים והאחיות שסיכנו את חייהם בתחילת המגיפה כדי לטפל בחולי הקורונה, מצוה בידם.

ומ"מ אין בידינו כלל לקבוע הוראות פרטיות, מתי יהיה מותר לאנשים לחזור לשיגרת החיים, ולאיזה צרכים מותר יהיה לצאת, ולמי מותר יהיה לצאת, וכל מה שנוכל לומר שצריך לנהוג משנה

זהירות, ולהחמיר בזה ביותר, ולא להיסחף אחרי מנהיגים המזלזלים בחיי אדם, ואינם דואגים אלא לעצמם, ואף לא לאלה שאינם דואגים אלא לכלכלה. אנו נצטוונו ע"י הקב"ה "השמר לך ושמור נשמך מאוד", ולנו אמרו חז"ל (סנהדרין ל"ז ע"א) "שכל המאבד נפש אחת מישראל - מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת מישראל - מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא".

ולפיכך אם יחליטו השלטונות לחדש את הפעילות הכלכלית ולהתיר את הרסן, עלינו לנהוג בזה זהירות יתירה, "חבי כמעט רגע עד יעבר זעם" (ישעיהו כ"ו כ'). לא נהיה בראש החץ לחזור לרה"ר אלא ניסרך רחוק בסוף התור. אך פשוט שלא נוכל להסתר בחדרי חדרים עד שמחלה זו תיעלם לגמרי מן העולם.

ויהי רצון שתתקיים בנו מה שכתוב בתורת משה עבד ה' (שמות כ"ג כ"ה):

"ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרת מחלה מקרבך".

באהבת איתן

אשר וייס

